

Güzel Sanatlar Fakültelerinde Okuyan veya Mezun Kişilerin Görüşlerine Göre Alana Yönelik Kaygı Düzeyleri

Doç. Dr. Bülent Salderay

Makale Geliş Tarihi: 16.09.2019
Yayına Kabul Tarihi: 20.09.2019

Özet

Bu araştırmada, güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin alana yönelik görüş ve düşünceleri ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda; güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin, geleceğe yönelik kaygı düzeylerinin ne olduğu, Güzel sanatlar alanında okumuş olmayı ne oranda bir meslek edinimi olarak gördükleri ve eğitim sürecinde alınan eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına ne oranda hazırladığına yönelik görüşlerin ele alınarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, nicel araştırma türlerinden betimsel bir araştırma yöntemidir. Araştırmanın evrenini, güzel sanatlar fakültelerinde okuyan dördüncü sınıf öğrencileri ile bu alandan mezun olmuş kişiler oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında, anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularından hareketle; güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin görüşlerine göre; (1) geleceğe yönelik kaygı düzeylerinin %49,3 (37) gibi bir oranla "Biraz" ve %45,3 (34) gibi bir oranla "Çok" ve "Çok Fazla" düzeyinde var olduğu; (2) güzel sanatlar alanında okumuş olmayı bir meslek edinimi olarak görmeleriyle ilgili %20 (15) gibi bir oranla görmedikleri %54,7 (41) gibi bir oranla ise gördükleri; (3) eğitim süreçlerinde almış oldukları eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına %69,4 (52) gibi oldukça yüksek bir oranla hazırlamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar, Güzel Sanatlar Fakültesi, Kaygı Düzeyi, Meslek, Sanat Piyasası

THE PERSONS' THOUGHTS ABOUT THEIR ANXIETY LEVEL FOR THE FIELD WHO STUDYING AT OR GRADUATED FROM FINE ARTS FACULTIES

Abstract

In the research, has been evaluated the persons' thoughts about their anxiety level for the field who studying at or graduated from fine arts faculties. Within the context of the research has been targeted to evaluate what are the persons' thoughts about their future anxiety level for the field who studying at or graduated from fine arts faculties?, what extent do they see having studied in the field of fine arts as an acquire a profession (occupation/job)? And the education that they received in the educational process how prepares them in proportion to the art market in Turkey? The research is a descriptive research which is one of quantitative research types. The research universe includes the persons who are final year student and studying at or graduated from fine arts faculties. In this research, has been used a questionnaire forms. The results have been obtained in the study: the persons' thoughts who studying at or graduated from fine arts faculties (1) their future anxiety level for the field is %49,3 (37) "Some" and %45,3 (34) "Much" and "Too Much"; (2) they see having studied in the field of fine arts %20 (15) is not an acquire a profession (occupation/job) and %54,7 (41) is an acquire a profession (occupation/job); (3) the education that they received in the educational process %69,4 (52) prepares them in proportion to the art market in Turkey.

Keywords: Fine Arts, Fine Arts Faculty, Anxiety Level, Occupation, Art Market

Giriş

Meslek seçiminde, genel anlamda toplumda yaşayan bireylere, mutlu olacakları, yapmaktan keyif alacakları ve kendilerini gerçekleştirebilecekleri alanlarda eğitim almaları ve ihtisas yapmaları önerilir. Mutlu bireyler, sağlıklı bir toplum oluşturabilmek için bu yaklaşım son derece önemlidir. Ancak; mesleki tercih süreçlerinde bireylere bu cümlelerin yanında, yaşanan toplumun gerçekliğinden ve mesleğe karşı bakış açısından da bahsedilir. Mesleğe yönelik düşünce ve görüş, bireyin yaşamış olduğu aile yapısının sosyo-ekonomik durumu, eğitim düzeyi, kültür düzeyi, vb. unsurlara göre de değişiklik ve çeşitlilik gösterebilmektedir (Greene, 1995; Vickers ve Bekhradnia, 2007; Salderay, 2008).

Toplum içerisinde, genelde her meslek alanına yönelik bir düşünce yapısı veya bir takım ön-yargılar olabilmektedir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, sosyo-ekonomik yapısı, eğitim ve kültür düzeyi toplumların düşünce yapısını etkileyebilmekte ve yönlendirebilmektedir. Bu bağlamda güzel sanatlar alanına yönelik her ülkede farklı bir genel düşünce ve görüş yapısının oluşması bu nedendendir (Sewell, 1975; Hodges ve Burchell, 2003).

Gelişmiş birçok ülkede, sanat insan yaşamı için gerekli ve gelişmişliğin bir görsel yansıması olarak algılanırken, gelişmekte olan ülkelerde veya az gelişmiş ülkelerde bir lüks veya ikincil, üçüncül ihtiyaç olarak algılanabilmektedir. Bu noktada; bireyin yaşamış olduğu ülkedeki toplum yapısı, onun sanat algısına, düşüncesine yön verebilmekte ve görüşünü etkileyebilmektedir (Greene, 1995; Salderay, 2008; Gardner, 2008).

Dünya genelinde, sanat alanları yaygınlık bağlamında ele alındığında; müzik en fazla ilgiyi çeken, takip edilen ve evrensel tüketim endüstrisi içerisinde yeri olan bir yapı olarak dikkat çekmektedir. Sinema, dans, moda, vb. ise diğer önemli yapılar olarak dikkat çekmektedir. Konu, görsel sanatlar (resim, heykel, desen, seramik, mimari, baskı-resim, fotoğraf, video ve film-yapımcılığı, tasarım -endüstriyel tasarım, grafik tasarım, moda tasarımı, iç-dış mimari tasarım- ve el sanatları) bağlamında ele alındığında, görsel sanatlar alanında bazı alanların evrensel yaygınlığı daha fazla iken bazı alanların yaygınlığı ise daha kısıtlı olabilmektedir. Dolayısı ile; yaygın bir hedef kitlesi olan alanları kendilerine bir meslek alanı olarak seçmiş bireylerin/sanatçıların yapmış oldukları işten/meslekten maddi destek sağlamaları aynı doğrultuda olabilmektedir. Fakat; daha kısıtlı bir hedef kitleye sahip görsel sanatlar alanları ise daha kısıtlı bir maddi kazanç ve sükse ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Salderay, 2010: 135; Hodges ve Burchell, 2003; Vickers ve Bekhradnia, 2007; Salderay, 2018).

Genel anlamda toplum tarafından sanatın değer gördüğü toplumlarda, sanat alanını kendilerine bir meslek alanı olarak seçmiş kişiler, kendilerini daha güvende, daha mutlu ve kendilerini gerçekleştirmiş hissedebilmektedir. Ancak; sanatın yeteri kadar (beklentileri karşılayacak düzeyde) değer görmediği ve gerekliliğinin anlaşılmadığı toplumlarda ise bu alanı kendilerine bir meslek alanı olarak seçmiş kişiler, kendilerini daha mutsuz, güvensiz, kaygılı ve yetersiz görebilmektedir (Steward-Brown ve diğerleri, 2000; Gardner, 2008; Alladin, 2016; Vickers ve Bekhradnia, 2007).

Bilindiği gibi, okul öncesi dönemden başlayan eğitim sürecinin en son basamağı meslek eğitimidir. Genel anlamda toplumda yaşayan bireyler, çok yoğun bir eğitim ve çalışma sürecinden sonra, nitelikli bir toplumsal yaşam sürdürebilmek için bir meslek sahibi olurlar. Seçmiş oldukları meslek alanı, onların sevdiği, benimsediği ve kendilerini gerçekleştirdikleri bir alan olması gerektiği kadar; aynı zamanda maddi anlamda kazanç sağladıkları bir alan da olması gerekmektedir. Toplumda bireylerin rahat yaşayabilmeleri, kendilerini güvende hissedebilmeleri için düzenli bir maddi gelire ihtiyaç duymaktadırlar. Dolayısı ile seçilen meslek bu bağlamda bireylerin toplumsal konumlarını bire bir etkileyebilmektedir (Sewell, 1975; Ellström, 1997; Gardner, 2008; Rumble, 2014).

Türkiye’de güzel sanatlar fakülteleri genelde özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden fakültelerdir. Bu nedenle; sanat alanında eğitim almak isteyen, bu alanı kendilerine bir meslek olarak seçen bireyler bu fakültelerde eğitim almaktadırlar. Ancak; Türkiye koşullarında, gerek güzel sanatlarla ilgili fakültelerin çokluğu gerekse yoğun bir rekabete dayalı sistemin mevcudiyeti, bu alanda okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik kaygı duymalarına sebebiyet verebilmektedir. Geleceğe yönelik ortaya çıkan bu kaygı durumunun yanı sıra; sanat alanında okumanın bir meslek edinimi olup olmadığına ilişkin oluşan düşünce yapısı ve almış oldukları eğitimin onları gerçek yaşamın rekabetçi piyasa koşullarına uygun olarak yetiştirip yetiştirmediğine yönelik beliren düşünce şekli de beliren genel düşünce yapısına etki edebilmektedir (Steward-Brown ve diğerleri, 2000; Alladin, 2016; Salderay, 2018).

Yukarıda belirtilen nedenlerden hareketle; güzel sanatlar fakültelerinde okuyan son sınıf öğrencileri ve bu fakültelerden mezun olmuş öğrencilerin geleceğe yönelik düşüncelerinin ne olduğu?, güzel sanatlar alanındaki bir alanda lisans eğitimi almayı bir meslek edinimi olarak görüp görmedikleri ve almış oldukları eğitimin onları Türkiye’deki sanat piyasasına ne oranda hazırlayıp hazırlanmadığına ilişkin düşüncelerinin ne olduğu ve bunun onlar üzerinde kaygı yaratıp yaratmadığının belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu ihtiyaçtan hareketle “güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun kişilerin görüşlerine göre alana yönelik kaygı düzeyleri nedir?” sorusu, problem cümle olarak ele alınmış ve sorun çeşitli yönlerden araştırılarak irdelenmiştir.

Yöntem

Bu çalışma, nicel araştırma türleri arasında yer alan betimsel bir araştırma yöntemidir. Betimsel araştırma yöntemleri; temelde “nedir?” ve “ne idi?” sorularına yanıt bulmayı amaçlayan araştırmalardır (Balcı, 1997: 283). Bunun yanı sıra; betimsel araştırmalar, iki veya daha fazla fenomen arasından mümkün olan bağlantıları keşfetmeyi veya incelenen fenomenin özelliklerini tanımlamayı içeren araştırma türleridir. Betimsel araştırmalar, bir durumu aydınlatmak, değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülen araştırmalardır. Ayrıca; betimsel araştırmalar, inceleme, araştırma, görüşme ve gözlem aracılığı ile elde edilen verilerin bilgi birikimini/toplanmasını da içermektedirler. Belirtilenlerin yanı sıra betimsel araştırmalar, doğru bir şekilde tasarımı yapılarak araştırma kapsamına alınan katılımcıları betimlemeyi sağlayan çalışmalar olarak değerlendirilmektedirler. Betimsel araştırmalar, geçmişte ya da halen var olan belirli bir durumun, konunun, olayın, varlıkların, grupların, hali hazırdaki durumunu, özelliklerini, mevcut tavırları ve davranışları açıklamayı, karşılaştırmayı, betimlemeyi ve incelemeyi amaçlayan araştırmalardır (Kaptan, 1998: 53; Karasar, 2005: 183; Karasar, 2014; 77).

Belirtilen bu bilgiler ışığında; güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun kişilerin görüşlerine göre alana yönelik kaygı düzeyleri nedir? sorusuna yanıt bulmak amacı ile betimsel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden biri olan anket tekniği kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, güzel sanatlar fakültelerinde okuyan dördüncü sınıf öğrencileri ile bu alandan mezun olmuş kişiler oluşturmaktadır. Örneklemine ise; araştırmacının, Güz 2012 ve Güz 2018 dönemleri arasında, araştırmacının vermiş olduğu lisans ve lisansüstü derslerdeki ders öğrencileri, bu öğrencilerin Ankara il sınırları içerisinde güzel sanatlar fakültelerinde okuyan dördüncü sınıf öğrenci arkadaşları ile güzel sanatlar fakültesinden mezun olmuş Ankara il sınırları içerisinde yaşayan kişiler oluşturmaktadır. Araştırmaya destek veren 20-28 yaş aralığındaki kişiler, araştırmaya gönüllülük esasına bağlı olarak katılmışlardır.

Verilerin Toplanması: 30 Kasım 2012 – 26 Ekim 2018 tarihleri arasında, araştırmacının vermiş olduğu lisans ve lisansüstü derslerdeki ders öğrencileri,

bu öğrencilerin Ankara il sınırları içerisinde güzel sanatlar fakültelerinde okuyan dördüncü sınıf öğrenci arkadaşları ile güzel sanatlar fakültesinden mezun olmuş Ankara il sınırları içerisinde yaşayan, araştırmanın tanımlanan evren ve örneklemi çerçevesinde belirlenen kriterlere uygun kişilere, araştırma ile ilgili anket formları elden ulaştırılmıştır.

Katılımcılara ulaştırılan anket formları, üç temel maddeden oluşmaktadır. Oluşturulan anket formu maddeleri likert tipi beşli derecelendirme ölçeği kullanılarak yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda; 83 katılımcı anket formlarını gönüllü olarak doldurmuş ve araştırmaya katılım göstermişlerdir. Ancak; araştırmaya gönüllü katılımında bulunan 83 katılımcıdan 8'i kendilerine verilen anket formlarını eksik ve/veya çift işaretleme yaparak doldurdukları için değerlendirmeye dahil edilmemişlerdir. Bu doğrultuda; 30 Kasım 2012 – 26 Ekim 2018 tarihleri arasında, araştırma kapsamına alınan ve gönüllülük esasına bağlı olarak kendilerine verilen/gönderilen anket formlarını eksiksiz olarak dolduran 75 katılımcı, araştırmaya gönüllü olarak katılım göstermiş ve değerlendirmeye alınmıştır. Böylelikle; araştırma verilerinin elde edilmesinde, güzel sanatlar fakültesi kökenli 75 kişi katılım göstererek araştırmada yer almıştır.

Verilerin Çözümlemesi: Araştırma verilerinin çözümlemesinde SPSS (the Statistical Package for the Social Sciences) for Windows 15.0 Paket Programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS for Windows 15.0 Paket Programına aktarılmış ve betimsel çözümleme tekniklerinden frekans tekniği kullanılarak her bir soru tek tek analiz edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma verileri sonucunda elde edilen bulgulara ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir.

Kaygı Düzeyine İlişkin Görüşler	Frekans	Yüzde %
ÇOK AZ	0	0,00
AZ	4	5,3
BİRAZ	37	49,3
ÇOK	21	28,0
ÇOK FAZLA	13	17,3
Toplam:	75	100,0

Tablo 1. Güzel Sanatlar Fakültelerinde Okuyan veya Mezun Olmuş Kişilerin Geleceğe Yönelik Kaygı Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların (75), geleceğe yönelik kaygı düzeyleriyle ilgili görüşlerinin sırası ile 37 (%49,3) ile "Biraz", 21 (%28,0) ile "Çok", 13 (%17,3) ile "Çok Fazla" ve 4 (%5,3) ile "Az" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanı sıra; 0 (%0,00) ile "Çok Az" seçeneğinde hiçbir katılımcının görüş bildirmediği de görülmektedir. Bu doğrultuda; katılımcıların, geleceğe yönelik kaygı düzeyleriyle ilgili görüşlerinin kayda değer bir çoğunlukla 37 (%49,3) ile "Biraz" ve 34 (%45,3) ile "Çok" ve "Çok Fazla" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Tablo 1'de ortaya çıkan sonuç ile alan yazınında güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin geleceğe yönelik kaygı düzeylerine ilişkin kaynaklar tarandığında, katılımcı ifadeleri ile alan yazını ifadelerinin aynı paralelliği yansıttığı görülmektedir. Bu doğrultuda; Stock (2002: 51) ve Tyson (2016: 95) ise devletlerin belirlemiş ve uygulamaya koydukları güzel sanatlar politikalarının, toplumun sanatı algılama yapılarını, düzeylerini ve kabullenme durumları üzerinde etkili olduğuna dikkat çekmektedirler. Bu bağlamda; güzel sanatlara yönelik kişilerin, bir algı yönlendirmesine maruz kaldıklarını ifade etmektedirler. Dilbaz (2000: 5, 8) kaygıya dayalı davranışların sosyal ortamdan etkilendiğini, özellikle ergenlikle birlikte toplumsal yaşam ve paylaşımların arttığı bu süreçte yaşantıya yönelik değişim ve belirsizliklerin oluşabildiğini bahsetmektedir. Bununla birlikte; ortaya çıkan kaygı durumlarının başlangıç dönemlerinin 13-24 yaş aralığına denk geldiğini vurgu yapmaktadır. 13-24 yaş aralığı üniversiteye hazırlık, üniversite dönemi ve sonrasına denk gelen bir dönemi yansıtmaktadır. Koçak ve Gökler (2008: 92, 93, 96, 99), bir dönem varoluşla ilgili birçok yaklaşımın insanı bir nesne gibi inceleme ve açıklama eğiliminde olduğunu; oysa insan olmanın en temel özelliklerinden bir tanesinin kendi var oluşunu algılayabilme, kendi seçtiği amaçlara, kendi seçtiği yolda ilerleyerek ulaşmak ve böylece kendi varoluşunu yaşamak olduğunu dile getirmektedirler. Eğer birey, zorunluluktan dolayı (bireysel veya çevresel zorunluluklar) geleceğe yönelik tercihlerinde seçim yapma durumunda kalmışsa varoluşsal kaygı düzeyinin artabileceğinden bahsetmektedirler. Afolayan, vd. (2013), hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmaya göre cinsiyet farkı ve akademik performans düzeyinin kaygı üzerinde bir etkisinin olmadığı ideal düşünce yapısı ve sınavlar sürecindeki sağlık durumu ile kaygı durumunun bağlantılı olduğunu dile getirmektedirler. Aynı şekilde Kula ve Saraç (2016) ise, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısına yönelik yapmış oldukları araştırmalarında; cinsiyet, fakülte/yüksekokul, anne-baba tutumu, ailenin ortalama aylık geliri ve barınılan yer değişkenlerine göre öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu, üniversiteye giriş yılı ve ağırlıklı genel not ortalamalarına göre sürekli kaygı

düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Steward-Brown, vd. (2000), Wong, vd. (2006) ve Durant, vd. (2002) ise çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin eğitimleri süresince çok fazla duygusal problem yaşayabildiklerinden ancak kaygı problemi yaşayan öğrencilerin bunu genellikle çocukluk ve ergenlikten itibaren edindiklerini ve üniversite yıllarında da bunu sürdürebildiklerinden bahsetmektedirler. Bununla birlikte; kız öğrencilerin erkeklere oranla kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu, stres (baskı) durumlarının kaygıyı tetiklediği ve kaçınıcı sınıf bulduklarının kaygı düzeyinde rol oynadığını ifade etmektedirler. Ayrıca; toplum tarafından prestiji olmayan (düşük) eğitim alanı olarak görülen bazı alanlarda okuyan öğrencilerin prestiji olan (yüksek) eğitim alanı olarak görülen alanlarda okuyan öğrencilere oranla kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu dile getirmektedirler. Belirtilenlerden yola çıkarak katılımcıların, geleceğe yönelik kaygı düzeyleriyle ilgili tablo 1'deki biraz ve yüksek düzeyde görünen kaygı düzeylerinin alan yazınında konu ile bağlantılı çalışmalarla uyum göstermesinin yanında, ortaya çıkan bu sonuçta katılımcıların son sınıfta bulunmanın getirmiş olduğu gelecek kaygısı veya mezun olduktan sonra yaşanan birtakım olumsuz durumların da görüşlerinde etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca: toplumun genel yapısında, güzel sanatlar fakültelerinde okumuş olmaya ilişkin oluşmuş genel kanının da katılımcı görüşlerinin oluşmasında etkili olduğu dile getirilebilir. Bununla birlikte; güzel sanatlar fakültelerinin demografik yapısında bayan nüfusunun fazla olması ve katılımcıların çoğunluğunu bayan katılımcıların oluşturuyor olması da görüşlerin şekillenmesinde etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca; içinde bulunulan sosyo-ekonomik durum, aile yapısı, eğitim süreci içerisinde onlara yönelik gerçekleşen eğitimci yaklaşımları ve alana yönelik oluşan genel algının ve/veya düşüncenin de görüşlerinin şekillenmesinde etkili olduğu belirtilebilir. Bununla birlikte; konuya yönelik katılımcıların edinmiş oldukları kendi tecrübeleri veya başkalarının tecrübelerinin de görüşlerinin oluşmasında rol oynadığı dile getirilebilir.

Güzel Sanatlar Alanında Okumuş Olmayı Bir Meslek Edinme Olarak Görülmesine İlişkin Görüşler	Frekans	Yüzde %
ÇOK AZ	8	10,7
AZ	7	9,3
BİRAZ	19	25,3
ÇOK	23	30,7
ÇOK FAZLA	18	24,0
Toplam:	75	100,0

Tablo 2. Güzel Sanatlar Fakültelerinde Okuyan veya Mezun Olmuş Kişilerin Güzel Sanatlar Alanında Okumuş Olmayı Bir Meslek Edinme Olarak Görmelerine İlişkin Görüşleri

Tablo 2 ele alındığında, katılımcıların (75), güzel sanatlar alanında okumuş olmayı bir meslek edinimi olarak görmeleriyle ilgili görüşlerinin sırası ile 23 (%30,7) ile "Çok", 19 (%25,3) ile "Biraz", 18 (%24,0) ile "Çok Fazla", 8 (%10,7) ile "Çok Az" ve 7 (%9,3) ile "Az" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu doğrultuda; genel katılımcı görüşlerinin 41 (%54,7) ile "Çok Fazla" ve "Çok" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bağlamda; Tablo 2'de ortaya çıkan sonuç ile alan yazınında güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin güzel sanatlar alanında okumuş olmayı bir meslek edinimi olarak görmeleriyle ilişkin alan literatürü tarandığında, katılımcı ifadeleri ile alan yazını ifadelerinin aynı paralelliği yansıttığı görülmektedir. Bu doğrultuda; Ensari ve Alay (2017: 409), çalışmalarında, meslek seçiminin sadece bireyin ne iş yapılacağı ile ilgili olmadığını aynı zamanda nasıl bir yaşam sürüleceği ile de ilgili olduğundan bahsetmektedirler. Bununla birlikte; seçilen mesleğin, gelecekteki yaşam standardını, tarzını ve sosyal yaşantılarını belirlenmesinde rol oynadığını, bu nedenle meslek seçimi ile ilgili verilen kararın anlamda gelecek yaşamla ilgili verilen önemli bir karar olduğundan bahsetmektedirler. Ayrıca; meslek seçimini, mesleki bilgi ve beceri, yüksek kazanç ve sorumluluk beklentisi, statü beklentisi, aile ve eğitim çevresi ve mesleğin genel yapısal özelliklerinin etkilediğinden bahsetmektedirler. İlhan (2008: 313) ise; Özet: Meslek seçiminin bireyin toplumsal konumunun tayininde ve topluma katılımında belirleyici bir rolü olduğundan bahsetmektedir. Aynı zamanda; yeni kapitalizm yapısının, çalışma dünyasını bütünüyle esneklik, değişkenlik, geçicilik/uçuculuk üzerine kurmasının, meslekleri ölümcül bir deformasyona maruz bıraktığından, mevcut emek piyasasının bireyin, işini bir meslek olarak benimsemesini ve ona bağlanmasını riskli kıldığından, bu durumun bireyin meslekle olan bağlarını zayıflattığını ve mesleğin giderek geçici bir iş/uğraş konumuna indirgenmesine sebebiyet verdiğinden söz etmektedir. Lang (2018)¹ ise, Picasso'nun her çocuğun bir sanatçı olduğundan bahsettiğini söylemektedir. Ancak bu noktada; bu sözel aldatmacanın yetişkin yaşamındaki gerçeğe dönüştürüldüğünde sanatçının mesleği ne olmaktadır? Sorusunun sorulması gerektiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca; çocukların oyun oynarken hemşire olduğundan, doktor olduğundan, futbolcu olduğundan ve büyüdüklerinde de bu mesleği profesyonel olarak icra ettiklerinden bahseder. Bu hususta; Picasso'nun temel olarak bu sözünün kişilere "eğer çocuklar sanatçı ise, sanatçının bir işi olamaz" düşüncesini öğrettiğini, dikte ettiğini dile getirmektedir. Bazı yetişkinlerin sanatçı olduklarının inkar edilemeyeceği, bazı sanatçıların

geçimini sanatlarından sağladıklarının inkar edilemeyeceği ancak; sanatçı olmanın bir iş olduğunun inkar edileceğinden bahsetmektedir. Daha net bir ifade ile "herhalde sanatçının işi bir işinin olmamasıdır" şeklindeki açıklaması ile duruma vurgu yapmaktadır. Rumble (2014) ise, insanın kendini iyi hissetmesi ve psikolojik sağlığının güçlü olması ile kendi kişiliğine uygun mesleği seçebilmesinin bir biri ile doğrudan bağlantılı olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca; kişinin seçtiği meslek alanı ile yaşamı anlamlandırdığını ifade etmektedir. Bu doğrultuda; toplumsal anlamda kişinin mesleğini anlamlı bulmasını dört yapıda ele alındığını, bunların; seçilen alana yönelik tatmin, keyif alma, ilham verme (motive etme) ve psikolojik açıdan iyi hissetme duygusu olduklarından bahsetmektedir. Belirtilenlerden hareketle; güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin güzel sanatlar alanında okumuş olmayı bir meslek edinimi olarak görmelerine ilişkin tablo 2'de belirtilen görüşleri ile alanda konu ile bağlantılı gerçekleştirilen çalışmalar karşılaştırıldığında; birbiri ile benzer sonuçların var olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda; toplumsal yapıda oluşan genel düşüncenin ve bu düşünceye dayalı olarak katılımcıların edinmiş oldukları tecrübelerin de görüşlerinde etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca: bazı katılımcıların (4. Sınıf öğrencileri) bu alanda dört yıl gibi önemli bir süre emek vermiş olmaları ve bazı katılımcıların da bir lisansüstü programında eğitim alarak akademik anlamda kendilerine yatırım yapıyor olmalarının da görüşlerinde etken olduğu dile getirilebilir. Bununla birlikte; eğitim aldıkları süreç içerisinde karşılaştıkları eğitimcilerin, sanat alanında okumuş olmayı bir meslek edinimi görüp görmemelerine ilişkin mevcut düşüncelerinin de katılımcıların görüşlerinde etkili olduğu var sayılabilir. Ayrıca; katılımcıların, bilgi sahibi olduğu ve en iyi yaptığı alana yönelik olumlu duygu beslemesi ve bu alanı benimsemeye yönelik umut taşıma isteklerinin de görüşlerinin şekillenmesinde rol oynadığı dile getirilebilir.

Alınan Eğitimin Türkiye'deki Sanat Piyasasına Ne Oranda Hazırladığına Yönelik Görüşler	Frekans	Yüzde %
ÇOK AZ	32	42,7
AZ	20	26,7
BİRAZ	17	22,7
ÇOK	4	5,3
ÇOK FAZLA	2	2,7
Toplam:	75	100,0

Tablo 3. Güzel Sanatlar Fakültelerinde Okuyan veya Mezun Olmuş Kişilerin Almış oldukları Eğitimin Türkiye'deki Sanat Piyasasına Onları Ne Oranda Hazırladığına Yönelik Görüşleri

⁵ <https://www.trebuchet-magazine.com/why-being-an-artist-is-not-a-job/> adresinden 2 Temmuz 2019'da alınmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların (75), eğitim süreçlerinde almış oldukları eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına ne oranda hazırladığına ilgili görüşlerinin sırası ile 32 (%42,7) ile "Çok Az", 20 (%26,7) ile "Az", 17 (%22,7) ile "Biraz", 4 (%5,3) ile "Çok" ve 2 (%2,7) ile "Çok Fazla" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu doğrultuda; katılımcıların, eğitim süreçlerinde almış oldukları eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına ne oranda hazırladığına ilgili görüşlerinin oldukça yüksek bir oranda 52 (%69,4) ile "Çok" ve "Çok Fazla" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Tablo 3'de ortaya çıkan sonuç ile alan yazınında güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin eğitim süreçlerinde almış oldukları eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına ne oranda hazırladığına ilişkin alan literatürü tarandığında, katılımcı ifadeleri ile alan yazını ifadelerinin aynı paralelliği yansıttığı görülmektedir. Bu doğrultuda; Crader ve Zaichkowsky (2007), sanat piyasasının temel yapısında, belgeye dayalı görsel tanıklık özelliğinin yanında müşteri davranışlarına yönelik beş duyu organına hitap etme özelliğinin de bulunduğu bahsetmektedirler. Aynı zamanda; pazar alanındaki insan davranışlarını duyguların yönlendirdiğini, sanatın duylara ve duygulara hitap ettiğini, hedef kitle yapısına göre sanatın arz talep dengesinin değişebildiğini, sanatın işlevsel ve işlevsel olmayan boyutta kullanılabilir olduğunu, piyasa sektöründe eski tarz veya yeni tarzın birlikte talep görebileceğini, ülkelerle, kültürle, inançla sınırlandırılmayacağını, sanatın maddi ve manevi boyutunun bulunduğunu, sanatta bireysel ve kitlesel tüketim yapısının bulunduğunu, sanatın her sektörle bağının kurulabileceğine ve sanatın hızlı ve yavaş tüketim yapısı içerisinde değerlendirilebileceğine dikkat çekmektedirler. Parsons ve Maclaran, (2009), öğrencilerin sanat piyasası ile ilgili güncel düşünebilmelerinin, müşteri araştırmalarının nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olmalarının, eğitim sürecinde ve sonrasında deneyim elde etmelerinin veya başkalarının deneyimleri konusunda farkındalık elde etmelerinin, eğitim programları içerisinde pazar alanı, müşteri davranışları, sanat pazarı, etik, makro pazarlama, sosyal pazarlama, pazar ve halk politikası, medya ve kültürel çalışmalar, sosyoloji, antropoloji, vb. alanlarda konulara değinilmesinin önem taşıdığından bahsetmektedirler. Sheffield Üniversitesinde Caroline Miller tarafından sanat piyasası ile ilgili kayda değer çalışmaların yapıldığından bahsetmektedirler. Bauer ve Strauss (2015) ise araştırmalarında, alman dilinin konuşulduğu ülkelerdeki 81 üniversitenin 159 sanat programını incelediklerini, bu birimlerin yönetimsel öğrenme içeriklerinden yoksun olduğunu, sanat eğitiminde geleneksel yaklaşımların çoğunlukla kullanıldığını, eğitim sürecinde çoğunlukla sanatsal yeterliliklere bireysel açıdan odaklanıldığı ve mevcut sanat piyasasına öğrencilerin

yeterli düzeyde hazırlanmadığından bahsetmektedirler. Bununla birlikte; sanat alanında başarılı bir kariyer için yönetimsel öğrenme bileşenlerinin uygulanmasında sanat öğrencilerinin daha iyi hazırlanmaları gerektiğine dikkat çekmektedirler. Lee (2016; 2017) ise; ülkelerin sanatsal ve kültürel pozisyonları ile jeopolitik yapıları ve ekonomik güçleri arasında önemli bir bağlantı olduğuna dikkat çekmektedir. Bununla birlikte; sanat piyasasında ticari ürünler ve sanat eserleri arasındaki farkın hedef kitle tarafından yeteri kadar anlaşılmasının en temel problem olduğunu ve bu alanda yetişen profesyonellerin de zaman zaman buna farkında olmadan destek sağladıklarını ifade etmektedir. Woodham, (2016), 1970'li yılların başından beri sanat piyasasının profesyonelleşme bazında var olduğu ve her geçen gün sanat piyasasının daha da genişleyerek globalleştiğini dile getirmektedir. Bu doğrultuda; sanat piyasasının, pazar alanı, ekonomi dengeleri, sanatçı boyutu (profesyonel ve yeni başlayanlar), koleksiyonerler, galeriler, hukuksal yapısı, müzayedeler, müzayedede uzmanları, vb. birçok boyutunun olduğu ve sanatçının eğitimi sürecinde bu boyutlara değinilmesinin önem taşıdığına dikkat çekmektedir. Belirtilenlerden ışığında; güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin eğitim süreçleri boyunca almış oldukları eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına ne oranda hazırladığına yönelik tablo 3'te belirtilen görüşleri ile alanda konu ile bağlantılı yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında; birbiri ile destekleyen sonuçların var olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda; katılımcıların gerek eğitim süreçleri içerisinde gerekse mezun olduktan sonra karşılaştıkları durumların, edinmiş oldukları deneyimlerin de görüşlerinin şekillenmesinde etkili olduğu dile getirilebilir. Ayrıca; eğitim süreçleri içerisinde Türkiye'deki sanat piyasasının ne olduğu, nasıl hazırlanması gerektiği, mezun olduktan sonra onları nelerin beklediğine ilişkin müfredat programında bu konuya değinilmemiş olunması da görüşlerinin şekillenmesinde rol oynadığı söylenebilir. Bununla birlikte; almış oldukları eğitimin yanı sıra, sanat alanında edinmiş oldukları bilgi ve becerinin temel sanatsal kurallardan ziyade göreceli kriterlere dayalı olması, geleceğe yönelik bir kaygı taşımaları gibi bir takım hususların da görüşlerinin oluşmasında etkili olduğu ifade edilebilir. Bunun yanı sıra; başka dengelerin de alanda var olduğuna ilişkin oluşan farkındalığın arması ve bu bağlamda kendi sanat yaşamlarına ilişkin kontrolü yitirme kaygısını yaşamalarının da görüşlerinde etken olduğu dile getirilebilir.

Sonuç

Bu bölümde, araştırma süreci sonunda ulaşılan sonuçların yanı sıra; uygulamacılar ve araştırmacılar için önemli görülen bazı öneriler yer almaktadır.

Sonuç: Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin görüşlerine göre geleceğe yönelik kaygı düzeylerinin %49,3 (37) gibi bir oranla "Biraz" ve %45,3 (34) gibi bir oranla "Çok" ve "Çok Fazla" düzeyinde var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2. Güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin görüşlerine göre güzel sanatlar alanında okumuş olmayı bir meslek edinimi olarak görmeleriyle ilgili %20 (15) gibi bir oranla görmedikleri %54,7 (41) gibi bir oranla ise gördükleri sonucuna varılmıştır.
3. Güzel sanatlar fakültelerinde okuyan veya mezun olmuş kişilerin görüşlerine göre eğitim süreçlerinde almış oldukları eğitimin onları Türkiye'deki sanat piyasasına %69,4 (52) gibi oldukça yüksek bir oranla hazırlamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik birtakım önerilerde bulunulabilir.

Uygulamaya yönelik öneriler:

1. Bu araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar, güzel sanatlar fakülteleri, sanatla ilgili diğer fakültelerde görev yapan akademisyenler ve yöneticiler tarafından ele alınarak değerlendirilmeli ve eğitim öğretim sürecinde öğrenci kaygılarını azaltacak düzenleme ve değişiklikler uygulanmalıdır.
2. Güzel sanatlar ile ilgili fakültelerde görev yapan akademisyenler ve yöneticilere araştırmada ele alınan konular ile bağlantılı bir hizmet içi eğitim programı verilmeli ve mevcut program derslerinde öğrenci kaygısını azaltmaya yönelik eğitimsel yaklaşımlar, mesleki etik ve nitelik ve Türkiye'deki sanat piyasasına hazırlık konularına değinilerek bu hususlarda bilgilendirmeler yapılmalıdır.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler:

Bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara;

1. Benzer bir araştırmanın, Ankara'daki üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinde ayrı ayrı yapılarak araştırma sonuçlarının karşılaştırılması,
2. Benzer bir araştırmanın, Türkiye'de farklı illerde bulunan üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinde ayrı ayrı yapılarak araştırma sonuçlarının karşılaştırılması,
3. Benzer bir araştırmanın, eş zamanlı olarak yurt dışında ve Türkiye'deki üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri öğrencilerini kapsayacak şekilde yapılması ve sonuçların karşılaştırılması,
4. Benzer bir araştırmanın, üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri kadrosunda bulunan akademisyenleri kapsayacak şekilde yapılması ve sonuçların karşılaştırılması,
5. Benzer bir araştırmanın, güzel sanatlar fakültelerinde okuyan öğrenciler ile bu alandan mezun olan kişiler ile ayrı ayrı yapılması ve sonuçlarının karşılaştırılması önerilebilir.

Kaynakça

- Afolayan, J. A., Bitrus, D., Olayinka, O., Adeyanju, B. A. and Agama, J. A. (2013). "Relationship Between Anxiety and Academic Performance of Nursing Students, Niger Delta University, Bayelsa State, Nigeria", *Pelagia Research Library; Advances in Applied Science Research*, 4(5), 25-33.
- Alladin, A. (2016). *Kaygı Bozukluklarının Tedavisinde Bütüncül BDT; Bilişsel Davranışçı Terapinin Farkındalık ve Hipnoterapiyle Pekiştirilmesine Yönelik Kanıtı Dayalı Bir Yaklaşım*. (Ed: Özakkaş, T.; Ç: Benveniste, M.). Türkiye: İstanbul; Acar Matbaacılık Prom. ve Yayın. San. Ve Tic. Ltd. Şti.
- Balci, A. (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler*. (İkinci Baskı). Ankara: Dizgi Baskı.
- Bauer ve Strauss (2015). *Educating Artists in Management: an Analysis of Art Education Programmes in DACH Region*. *Cogent Education*, 2(1). 10.1080/2331186x.2015.1045217.
- Crader, S., and Zaichkowsky J. (2007). *The art of marketing. Brick & mortar shopping in the 21st century:87-106*. (Editör: Lowrey, T.M.), USA:New York/UK:London; Lawrence Erlbaum Associates; Taylor&Francis Group.
- Dilbaz, N. (2000). "Sosyal Anksiyete Bozukluğu: Tanı, Epidemiyoloji, Etiyoloji, Klinik ve Ayırıcı Tanı", *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 3-21.
- Durant, L. E., Carey, M. P. and Schroder, K. E. E. (2002). "Effects of Anonymity, Gender, and Erotophilia on the Quality of Data Obtained from Self-Reports of Socially Sensitive Behaviors", *Journal of Behavioral Medicine*, 25(5), 439-467.
- Ellström, P.E. (1997). "The Many Meanings of Occupational Competence and Qualification", *Journal of European Industrial Training*, 21(6/7), 266-273.
- Ensari, Ş. E. ve Alay, H. K. (2017). "Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenler ile İlişkisinin Araştırılması: İstanbul İlinde Bir Uygulama", *HUMANİTAS; Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 409-422.
- Gardner, H. (2008). *Art Education and Human Development*. USA: Getty Publications.
- Hodges, D., and Burchell, N. (2003). *Business Graduate Competencies: Employers' Views on Importance and Performance*. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 4(2), 16-22.
- Greene, M. (1995). *The Jossey-Bass Education Series. Releasing the Imagination: Essays on Education, the Arts, and Social Change*. US: CA; San Francisco, Jossey-Bass.

- İlhan, S. (2008). "Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları Üzerine", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 313-328.
- Lee, S.H., and Lee, J.W. (2016). "Art Fairs as a Medium for Branding Young and Emerging Artists: The Case of Frieze London", *The Journal of Arts Management, Law, and Society* 46 (3): 95-106.
- Lee, J.W. and Lee, S.H. (2017), "Marketing from the art world': a critical review of American research in arts marketing", *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 47 (1), 17-33.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma teknikleri ve istatistik yöntemleri*. Ankara: Tekişik Web Ofset Tesisleri.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar İlkeler Teknikler* (26. Baskı). Ankara: Nobel Akademik.
- Koçak, R. ve Gökler, R. (2008). "Varoluşsal Yaklaşımda Psikolojik Danışma ve Gruba Uygulanışı", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 91-107.
- Kula, K. Ş. ve Saraç, T. (2016). "Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygısı", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (33), 227-242.
- Lang, M. (2018). "Why Being an Artist is Not a Job; Making and Showing Work May Be the Hardest Thing You Do But is Its Not a Job", <https://www.trebuchet-magazine.com/why-being-an-artist-is-not-a-job/> adresinden 2 Temmuz 2019'da alınmıştır.
- Parsons, E. ve Maclaran, P. (2009). *Contemporary Issues in Marketing and Consumer Behaviour*. USA/UK: Elsevier Ltd.
- Rumble, M. (2014). *The Meaning of Occupation: A Meta-Synthesis of Eleven Qualitative Research Articles from the Journal of Occupational Science*, *Bilim Alanında Yüksek lisans Tezi*, Colorado State Üniversitesi, İş ve Mesguliyet Terapisi Bölümü, Colorado, USA.
- Salderay, B. (2008). "Türkiye'deki Zihin Engelliler İş Okullarında Görsel Sanatlar Dersinin Öğrencilerin Beceri, Davranış ve Meslek Edinimindeki Katkısına Yönelik Öğretmen Görüşleri", *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi/Resim-İş Öğretmenliği Programı, Ankara.
- Salderay, B. (2010). "Görsel Sanatlar ve Tedavi (Terapi)", *Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6, 133-145.

Salderay, B. (2018). "Güzel Sanatlar Fakültelerinde Okuyan Veya Mezun Olmuş Kişilerin Güzel Sanatlara İlişkin Düşünceleri", *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 20 (3), 101-129.

Steward-Brown, S., Evans, J., Patterson, J., Petersen, S., Doll, H., Balding, J. and Regis, D. (2000). "The health of students in institutes of higher education: An important and neglected public health problem?", *Journal of Public Health Medicine*, 22(4), 492-499.

Sewell, W. H. (1975). *Education, Occupation and Earnings: Achievement in the Early Career*. San Diego, CA: Academic Press.

Stock, C. D. (2002). *Perspectives In Music Education and Arts Education: The Role of National Standards For Arts Education in Music Education Policy Reform. the Degree of Master of Arts. the University of Oregon, the Arts and Administration Program and the Graduate School*.

Tyson, L. K. (2016). *Practice or Politics: An Investigation of Visual Art Educators' Beliefs, Attitudes and Dispositions Towards Advocacy*. Eğitim Alanında Doktora Tezi: Eğitimsel Liderlik. Oakland Üniversitesi.

Wong, J. W. S., Cheung, E. P. T., Chan, K. K. C., Ma, K. K. M. and Tang, S. W. (2006). "Webbased survey of depression, anxiety and stress in first-year tertiary education students in Hong Kong", *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 40, 777-782.

Vickers, P. and Bekhradnia, B. (2007). *Vocational A levels and university entry Is there parity of esteem? Higher Education Policy Institute working paper*. Oxford: Higher Education Policy Institute.

Woodham, D. (2016). *Art Collecting Today: Market Insights for Everyone Passionate about Art*. New York: Allworth Press.